



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 167g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 260 alin. (1) lit. a) și a articolului 262 lit. a)
din Codul de procedură civilă
(suspendarea procesului în cazul reorganizării părții în proces)

CHIȘINĂU
29 martie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 14 decembrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 martie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „[...] reorganizării părții în proces [...]” din art. 260 alin. (1) lit. a) și a art. 262 lit. a) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl avocat Evghenii Becu, în dosarul nr. 2r-2670/17, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 14 decembrie 2017 de către un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (Lidia Bulgac, Grigore Dașchevici și Silvia Gîrbu), în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 17 mai 2017, dnii Nicolae Gaidarji și Ivan Gaidarji au depus la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, o acțiune civilă împotriva SRL „Aldeco-Prim”, prin care solicită încasarea datoriei.

4. În cadrul procesului, SRL „Aldeco-Prim” i-a comunicat instanței de judecată că se află în proces de reorganizare și a solicitat, în baza art. 260 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, suspendarea procesului. Ca dovadă, SRL „Aldeco-Prim” a prezentat decizia Camerei Înregistrării de Stat din 20 februarie 2015 privind înregistrarea începerii procedurii sale de reorganizare.

5. Pe 25 octombrie 2017, în baza articolelor 260 alin. (1) lit. a) și 262 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a emis o încheiere prin care a dispus suspendarea procesului civil până la finalizarea procedurii de reorganizare a SRL „Aldeco-Prim”.

6. Pe 31 octombrie 2017, reclamantii au formulat un recurs în fața Curții de Apel Chișinău, împotriva încheierii primei instanțe de suspendare a procesului.

7. În cadrul procedurii recursului, pe 23 noiembrie 2017, reprezentantul recurenților a înaintat un demers cu privire la ridicarea excepției de

neconstituționalitate a textului „[...] reorganizării părții în proces [...]” din art. 260 alin. (1) lit. a) și a art. 262 lit. a) din Codul de procedură civilă.

8. Prin încheierea din 5 decembrie 2017, instanța de recurs a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

[...]”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau unor libertăți

„[...]”

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 126

Economia

„[...]”

(2) Statul trebuie să asigure:

[...]”

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

[...]"

Articolul 127 Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...]"

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003 sunt următoarele:

Articolul 260 Obligația instanței de a suspenda procesul

„(1) **Instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul:**

a) decesului sau **reorganizării părții în proces** ori a intervenientului principal dacă raportul juridic litigios permite succesiunea în drepturi;

c) delegării către o instanță judecătorească străină a efectuării actelor de procedură;

d) situațiilor prevăzute de Legea insolvenței;

e) ridicării excepției de neconstituționalitate;

f) inițierii medierii în condițiile Legii cu privire la mediere.

(2) Suspendarea procesului invocă suspendarea curgerii tuturor termenelor de procedură, precum și încetarea temporară a actelor procedurale, cu excepția celor de asigurare a acțiunii și a probelor.

(3) Actele procedurale efectuate în timpul suspendării procesului nu au efect juridic.”

Articolul 262 Termenele de suspendare a procesului

„**Procesul se suspendă:**

a) **până la determinarea succesorului în drepturi al persoanei ieșite din proces – în cazurile prevăzute la art.260 lit. a);**

[...]"

11. Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 6 iunie 2002 sunt următoarele:

Articolul 76 Cererea de înregistrare a fuziunii

„(1) După expirarea a **2 luni** de la publicarea avizului privind fuziunea, organul executiv al persoanei juridice absorbite sau al persoanei juridice participante la contopire depune, la organul care a efectuat înregistrarea ei de stat, o cerere prin care solicită înregistrarea fuziunii. La cerere se anexează:

- a) copia autenticată de pe contractul de fuziune;
- b) hotărârea de fuziune a fiecărei persoane juridice participante;
- c) dovada oferirii garanțiilor acceptate de creditorii sau a plății datoriilor;
- d) autorizația de fuziune, după caz.

[...]"

Articolul 82 Cererea de înregistrare a dezmembrării

„(1) Organul executiv al persoanei juridice care se dezmembrează depune, după expirarea a **2 luni** de la publicarea avizului privind dezmembrarea, o cerere de înregistrare a dezmembrării la organul care a efectuat înregistrarea ei de stat și o alta la organul care va efectua înregistrarea de stat a persoanei juridice care se constituie sau unde este înregistrată persoana juridică la care trece o parte din patrimoniu. La cerere se anexează proiectul dezmembrării, semnat de reprezentanții persoanelor juridice participante, și dovada oferirii garanțiilor, acceptate de creditorii, sau a plății datoriilor.

[...]"

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată sunt următoarele:

Articolul 11 Fondatorii și asociații

„[...]"

(3) Numărul de asociați nu poate fi mai mare de 50. Societatea cu un număr **mai mare de 50 de asociați** este obligată, în **termen de 6 luni, să se reorganizeze**, să se lichideze sau să reducă numărul asociaților. În cazul neîndeplinirii condițiilor menționate, societatea va fi lichidată în baza hotărârii instanței de judecată, la cererea persoanelor interesate."

13. Prevederile relevante ale Legii nr. 1134 din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni sunt următoarele:

Articolul 93 Dispoziții generale *[reorganizarea societății]*

„[...]"

(4) Hotărârea privind reorganizarea societății **va prevedea termenele de reorganizare**, modul de determinare a proporțiilor și mărimii cotelor fondatorilor (acționarilor) în capitalul social al societăților antrenate în reorganizare.

[...]"

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 220 din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali sunt următoarele:

Articolul 20 Înștiințarea organului înregistrării de stat despre începerea procedurii de reorganizare

„(1) Persoana juridică supusă reorganizării este obligată să înștiințeze în scris organul înregistrării de stat despre reorganizare în termen de **30 de zile** de la **data adoptării hotărârii** respective. Înștiințarea implică consemnarea în Registrul de stat a începerii procedurii de reorganizare.

(2) Pentru consemnarea în Registrul de stat a începerii procedurii de reorganizare, la organul înregistrării de stat se prezintă hotărârea de reorganizare, adoptată de organul competent al persoanei juridice sau de instanța de judecată.

(3) Registratorul în domeniul înregistrării de stat adoptă decizia cu privire la înregistrarea începerii procedurii de reorganizare a persoanei juridice și înscrie în Registrul de stat mențiunea **“în reorganizare”**.”

Articolul 21

Documentele necesare pentru înregistrarea reorganizării

„(1) După **expirarea termenului de o lună de la publicarea avizului** privind reorganizarea, organul competent al persoanei juridice supuse reorganizării sau create în urma reorganizării depune la organul înregistrării de stat următoarele documente:

- a) cererea de înregistrare a reorganizării, conform modelului aprobat de organul înregistrării de stat;
- b) proiectul contractului de fuziune sau proiectul dezmembrării, după caz;
- c) hotărârea de reorganizare, adoptată de organul competent al fiecărei persoane juridice participante la reorganizare;
- d) actele de constituire ale persoanei juridice participante la reorganizare;
- e) actele de constituire ale persoanei juridice nou-create;
- f) documentul ce confirmă acceptarea de către creditorii a garanțiilor oferite sau ce confirmă plata datoriilor, după caz;
- g) autorizația de reorganizare, după caz;
- h) actul de transmitere sau bilanțul de repartitie, după caz;
- i) copia avizelor de reorganizare a persoanei juridice, publicate conform prevederilor art.72 din Codul civil;
- j) documentul ce confirmă achitarea taxei de înregistrare.

(2) **Până la depunerea documentelor** pentru înregistrarea reorganizării, **persoana juridică** care, ca urmare a reorganizării, își încetează existența **este obligată**, pe propria răspundere, sub sancțiunea plății de daune-interese, **să închidă contul (conturile) bancare** și să **nimicească ștampila**, în cazul în care dispune de aceasta.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

15. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile contestate nu stabilesc un termen concret de suspendare a procesului în cazul reorganizării părții în proces, iar suspendarea acestuia până la determinarea succesorului în drepturi nu reprezintă un termen exact.

16. Autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că prevederile contestate aduc atingere articolelor 9, 20, 46, 54, 126 alin. (2) lit. b) și 127 alineatele (1) și (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl avocat Evghenii Becu, în dosarul nr. 2r-2670/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „[...] reorganizării părții în proces [...]” din articolul 260 alin. (1) lit. a) și prevederile articolului 262 lit. a) din Codul de procedură civilă.

21. Potrivit prevederilor contestate, în caz de reorganizare a părții în proces, instanța judecătorească suspendă de drept procesul, până la determinarea succesorului în drepturi.

22. Curtea notează că reorganizarea unei persoane juridice presupune o operațiune sau un ansamblu de măsuri inițiate de către asociați, prin care entitatea își remaniază structura organizatorică, în scopul dezvoltării sau al restrângerii activității desfășurate.

23. Curtea menționează că suspendarea procesului reprezintă un incident procedural, care constă în întreruperea temporară a judecării cauzei din motive independente sau dependente de voința părților. În cazurile suspendării procesului, circumstanțele care împiedică desfășurarea ședinței de judecată nu pot fi înlăturate de către instanță sau de participanții la proces și nu se știe cu certitudine când nu vor mai produce efect, în acest sens. Prin urmare, termenele de suspendare nu sunt determinate, ci determinabile.

24. În funcție de natura împrejurării care o determină, suspendarea procesului civil poate fi legală (de drept) sau facultativă (judecătorească).

25. Curtea observă că prevederile contestate de către autorul excepției se referă la suspendarea de drept a procesului, iar potrivit argumentelor acestuia, lipsa unui termen concret de suspendare în cazul reorganizării persoanei juridice constituie un motiv de tergiversare a examinării cauzei pe o perioadă nedeterminată. Prin urmare, Curtea relevă că autorul se referă, în esență, la încălcarea dreptului la un proces echitabil, garantat de articolul 20 din Constituție.

26. Curtea menționează că Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali reglementează întreaga procedură de înregistrare a reorganizării persoanei juridice.

27. Astfel, potrivit art. 20 din legea enunțată supra, persoana juridică supusă reorganizării este obligată să înștiințeze organul înregistrării de stat despre începerea procedurii de reorganizare în termen de 30 de zile de la adoptarea unei astfel de hotărâri. De asemenea, în conformitate cu art. 21 din aceeași Lege, persoana juridică este obligată să prezinte documentele necesare pentru

înregistrarea reorganizării **după expirarea termenului de 1 lună** de la publicarea avizului privind reorganizarea.

28. Prevederi similare cu privire la termenele de reorganizare se regăsesc și în Legea privind societățile cu răspundere limitată (art. 11), Legea privind societățile pe acțiuni (art. 93) și Codul civil (articolele 76 și 82).

29. Astfel, analizând dispozițiile legilor enumerate mai sus, Curtea relevă că operațiunea juridică de reorganizare a persoanei juridice impune parcurgerea unor **etape**, care au anumite **termene** și care trebuie respectate, dat fiind caracterul imperativ al normelor.

30. Curtea menționează că, în cazul respectării termenelor prevăzute de legile speciale sus-menționate, suspendarea procesului din motiv de reorganizare a persoanei juridice nu este în măsură să tergiverseze soluționarea litigiului dedus judecății și, respectiv, să încalce dreptul la un proces echitabil.

31. De exemplu, în cazul ridicării prezentei excepții de neconstituționalitate, instanțele de drept comun trebuie să-și exercite competența de a verifica dacă termenele menționate au fost respectate și aplicate în conformitate cu legislația specială incidentă. Curtea subliniază că o eventuală aplicare deficitară a dispozițiilor legale de către instanțele judecătorești nu poate fi supusă controlului de constituționalitate. Problema aplicării legii ține de competența instanțelor judecătorești și, respectiv, a autorităților competente din domeniul înregistrării de stat.

32. Având în vedere considerentele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 260 alin. (1) lit. a) și 262 lit. a) din Codul de procedură civilă nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului de constituționalitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[...] reorganizării părții în proces [...]” din articolul 260 alin. (1) lit. a) și a articolului 262 lit. a) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl avocat Evghenii Becu în dosarul nr. 2r-2670/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 29 martie 2018
DCC nr. 28
Dosarul nr. 167g/2017*